

Beszámoló az ösztöndíj alatt folytatott tevékenységről (Tempus Közalapítvány, Államközi Ösztöndíj, 2022/2023)

Az ösztöndíjas neve: Baucsek Csaba, PhD.

Az ösztöndíj felhasználásának ideje (mettől-meddig): 2022.09.20–2022. 12.20.
(3 hónap)

Fogadó intézet és témavezető neve, címe, elérhetősége: Mgr. Beáta Pintérová, PhD. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Tr. A. Hlinku 1, 949 01 Nitra, beapinterffukf@gmail.com

Kutatási téma : A magyar külpolitika és Kassa bombázása a szlovák külügyminisztériumi és hadügyminisztériumi iratok szemszögéből 1939-1945 között.

A Tempus Közalapítvány ösztöndíjának köszönhetően Kassa bombázásával kapcsolatos iratok, feljegyzések után kutathattam a szlovák levéltárakban. Tevékenységem során a feltárt dokumentumok alapján próbáltam megoldani Kassa bombázásának közel 81 éves rejtélyét. Úgy vélem, hogy az ösztöndíj biztosította lehetőségeket maximálisan kihasználva, a kitűzött feladatot a vártnál jobban sikerült teljesíteni. Eleinte komoly gondot okozott a Kassa bombázásával foglalkozó dokumentumok felkutatása, de a kitartó kutató munka végül meghozta gyümölcsét. Első lépésként a Szlovák Katonai Történeti Intézet Levéltárát kerestem fel, ahol megtaláltam a Légierő Parancsnokságnak (Veliteľstvo vzdušných zbraní), „Hadműveleti naplók és jelentések” (Vojnové denníky a hlásenie) cím alatt vezetett 203 oldalas szlovák nyelvű naplóját. A napló 1941.06.24-én kezdték el vezetni, vagyis egy nappal előbb, ahogy a Tiso-féle Szlovákia a Német Birodalom oldalán belépett a Szovjetunió elleni háborúba. A napló a szovjetek ellen felvonuló szlovák légierő napi jelentéseit, mozgásait és legfontosabb eseményeit tartalmazza egészen 1941. október 30-ig, az egység visszavonásáig és hazatéréséig a frontról. A fronton zajló eseményeken kívül a napló a szlovák légtérben előforduló mozgásokat is megörökíti. A június 24-ike és július 30-a közötti időszakot részletesen áttanulmányoztam, mert a szlovák légtérben és Eperjes környékén ez alatt a néhány hét alatt jelentős szovjet aktivitást feltételeztem. A napló szerint **az adott időszakban sem Eperjest, sem Szlovákia területét egyetlen szovjet bombatámadás sem érte, de még a Szovjetunió ellen felvonuló szlovák légierőt sem.**

Következő lépésként a Szlovák Nemzeti Levéltár külügyminisztériumi anyagából több ezer oldalnyi dokumentumot néztem át. A Hadtörténeti Levéltárban katonai jelentések utáni kutatás nem várt eredménnyel zárult. Szinte

teljesen biztosan állíthatom, hogy Szlovákia felségterületét illetően a véletlen szovjet bombázás elmélete nem állja meg a helyét.

Összegezve eddigi kutatásaimat szinte teljesen kizárható az a tézis, hogy Kassát az Eperjesre tartó szovjet gépek véletlenül bombázták le. A Szovjetunió megszállásában résztvevő szlovák csapatok légi ereje 1941. július 20-ig szovjet gépekkel még harci cselekménybe sem keveredett. **Szlovákia területét 1941 júniusában és júliusában nem érte bombatámadás, sőt még szovjetek által elkövetett légtérsértést sem jegyezték fel. A szovjet bombázók számára 1941 július végéig a szovjet területen lévő szlovák légierő nem volt elsődleges célpont. Véleményem szerint a légitámadás célpontja Kassa volt, és az elkövetők tudatában voltak a célpont mivoltában. Feltevődik a kérdés, hogy melyik nemzetnek, vagy nációnak állt érdekében a támadás végrehajtása.** Ha az adott időszakban a szlovák légtérben végrehajtott cselekményeket összehasonlítjuk a magyarországgal, akkor magyar területen jóval nagyobb, sőt aránytalanul nagy aktivitás volt tapasztalható. Vajon a kassai „téves“ bombázás után a szovjet légierő, miért nem bombázta az eredeti szlovák célpontokat?

Ha kizárjuk a szovjeteket, akkor marad a német, német-román, román verzió. Eddig végzett kutatásaim alapján a környező országok és Oroszország levéltáraiban, archívumaiban még mindig számos feltáratlan dokumentum hever. Ezeknek a dokumentumoknak a feldolgozásával közelebb juthatnánk úgy a történésekhez, mint a kassaiakat és remélhetőleg többeket is érdeklő, és évtizedek óta megválaszolatlan kérdés megoldásához, azaz „kik és miért bombázták Kassát.”

Kassa bombázását illetően kutatómunkám szempontjából elengedhetetlen volt az ösztöndíj nyújtotta lehetőség. Köszönettel tartozom a Tempus Közalapítványnak, hogy támogatták a pályázatomat és a kutatásaimat. Megerősítést nyert bennem, hogy kutatói munkásságom jó irányba halad! Pályázatom pozitív elbírálásával lehetőséget kaptam kutatási céljaim megvalósításához. Az irántam támasztott elvárásoknak igyekszem továbbra is maradéktalanul eleget tenni. Véleményem szerint az államközi ösztöndíj nyújtotta segítség felbecsülhetetlen értéket jelent a fiatal történészek, kutatók munkásságában. Óriási segítséget jelent, hogy határon túli területeken is kutatásokat végezhetünk, tarthatjuk a kapcsolatot a szlovákiai kollégákkal, kutatóműhelyekkel, szakmai párbeszédet folytathatunk. Köszönet érte!

Fülek 2022.01.15.

Baucsek Csaba, PhD.